

رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری:

باید درباره آب گفت‌وگو کنیم

مرکز بررسی‌های استراتژیک به عنوان یک مرکز سیاست‌پژوهی راهبردی، به خوبی اهمیت و عمق مفهومی، دشواری اجرایی، ضرورت هماهنگی‌های بین‌سازمانی و اتخاذ رویکرد «همه با هم» برای تحقق «سازگاری با کم‌آبی» را درمی‌یابد و از هر گونه اقدام درست برای تحقق این هدف حمایت می‌کند.

نشست یک روزه سازگاری با کم‌آبی با حضور دکتر حسام الدین آشنا رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک و دکتر اردکانیان وزیر نیرو در محل ساختمان کوثر نهاد ریاست جمهوری در حال برگزاری است.

مشاور رئیس‌جمهور در ابتدای این نشست به طرح مساله درباره موضوع کم‌آبی پرداخت. متن کامل سخنرانی دکتر آشنا به شرح زیر است:

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری از سال ۱۳۹۲ شعار خود را گفت‌وگوی اجتماعی، بهبود سیاست‌گذاری و عزم ملی توسعه قرار داد و تا کنون تلاش کرده تا برای رسیدن به توسعه ملی، گفت‌وگوی اجتماعی را در خدمت بهبود سیاست‌گذاری عمومی قرار دهد.

موضوع آب از حداقل یک دهه قبل در محافل تخصصی به کانونی برای مباحثات داغ درباره سیاست محیط‌زیستی، سیاست توسعه و اقتصاد سیاسی منابع طبیعی در ایران بدل شده بود، اما از ابتدای دهه ۱۳۹۰ این مبحث به عرصه عمومی کشیده شد و حساسیت‌های طرفداران محیط‌زیست، سیاستمداران و بسیاری دیگر از گروه‌های اجتماعی نسبت به آن افزوده شد. مرکز بررسی‌های استراتژیک نیز با درک اهمیت این بحث برای حیات تمدنی ایران و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، فعالیت در زمینه آب را با محوریت گفت‌وگوی اجتماعی در دستور کار قرار داد.

مجموعه نشست‌های باید درباره آب گفت‌وگو کنیم در قالب ۱۴ نشست در فاصله سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۴ برگزار شد. مرکز گزارش‌های تخصصی بسیاری درباره اقتصاد سیاسی آب، بررسی‌های اقتصادی و اجتماعی سازه‌های آبی، و مناقشات مربوط به آب تولید کرد. فیلم مادرکشی در سال ۱۳۹۴ تولید شد و نمایش آن و مباحثات جدی در باره آن فضایی مناسب برای شکل دادن به دغدغه عمومی و گفت‌وگوی اجتماعی بر محور مسائل آبی ایجاد کرد.

مرکز در ادامه این فعالیت‌ها به دلیل اهمیت مسأله آب کشاورزی به مهم‌ترین اقدام سیاستی در کشور درباره آبیاری یعنی توسعه استفاده از آبیاری تحت فشار و اثر آن بر منابع آبی پرداخت و آگاهان امر می‌دانند که گزارش منتشرشده از همایش

یک‌روزه مرکز درباره آبیاری تحت فشار نقش به‌سزایی در آگاه‌شدن نظام سیاست‌گذاری نسبت به ابعاد مختلف آبیاری تحت فشار و کاستی‌ها و قوت‌های آن داشت.

مرکز یک سال بعد در سال ۱۳۹۶ نقد موادی از برنامه ششم توسعه درباره امنیت آب و غذا را در دستور کار قرار داد و باز متخصصان اطلاع‌دارند که گزارش حاصل از این نشست یک‌روزه نیز در ارشدترین سطوح نظام سیاست‌گذاری حساسیت، آگاهی و توجه برانگیخت.

مجموعه فعالیت‌های مرکز بررسی‌های استراتژیک بر محور آب به همت دکتر محمد فاضلی و همکارانشان به حوزه‌های دیگری نظیر ارزیابی طرح‌های آبی در مناطق مرزی، ارزیابی اقتصادی، اجتماعی و هیدروپولیتیک آب در ایران، و بسیار جنبه‌های دیگر نیز کشیده شده است.

آن روز که ما تلاش خود را برای تغییر مسیر گفتمانی سیاست‌گذاری کشور از رویکرد افزایش عرضه به بهینه‌سازی مصرف آغاز کردیم نه تنها به همراهی مجموعه مرتبط با وزارت نیرو امید‌چندانی نداشتیم بلکه از گزند نیش‌ها و نیشترها هم در امان نبودیم. اکنون خرسندیم که امروز وزارت نیرو گفتمان و رویکردی به مدیریت منابع آب ایران را به همت دکتر رضا اردکانیان در دستور کار خود قرار داده است که در سطح گزاره‌های نظری با رویکردهای مد نظر عمده متخصصانی که در سالیان گذشته دلسوزانه و متعهدانه دغدغه پایدارسازی منابع آب ایران را داشته‌اند سازگار است. تأکید وزیر نیرو بر مدیریت توأمان مصرف و عرضه، رویکرد مبتنی بر مدیریت به‌هم‌پیوسته منابع آب، توجه به اقتصاد سیاسی سازه‌های آبی و در اولویت قرار دادن رویکرد اجتماعی به مدیریت منابع آب و انرژی، نشانگر آغاز دوران و گفتمان جدیدی در مدیریت منابع آبی ایران است.

مفهوم سازگاری با کم‌آبی نیز دقیقاً برآمده از همین رویکرد و حامل منطقی بسیار عمیق و پیچیده است. این مفهوم که در بدو امر ساده می‌نماید، در واقع از تغییر پارادایمی عمیق به مدیریت منابع آب ایران حکایت می‌کند. سازگار شدن با کم‌آبی، نیازمند بازنگری اساسی در نظام زندگی در ایران است؛ نظامی از زندگی که به واسطه چندین دهه وابستگی شدید به بهره‌مندی از آب و انرژی ارزان، دچار مصرف نامناسب و بدون توجه به ارزش‌های حیاتی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی آب است. من این‌گونه از توسعه آب‌محور را به کنایه و با توجه به جنبه‌های دیگر آن را توسعه آبکی می‌نامم.

مرکز بررسی‌های استراتژیک وظیفه خود می‌داند برای پیشبرد این گفتمان جدید که با هدف پایدارسازی منابع آب ایران بیشترین سازگاری را داراست گام بردارد. مرکز هم‌چون گذشته، بهبود سیاست‌گذاری در این عرصه را مستلزم گفت‌وگوی اجتماعی و تخصصی بر محور مفاهیم گفتمان جدید مدیریت منابع آب و کاویدن عمیق همه زوایای آن می‌داند.

نشست یک‌روزه سازگاری با کم‌آبی درست با همین هدف و با دعوت از همه ذینفعان برای گفت‌وگوی اجتماعی درباره مفهوم و ابتکار تشکیل کمیته ملی سازگاری با کم‌آبی برپا شده است. مرکز بررسی‌های استراتژیک به عنوان یک مرکز

سیاست‌پژوهی راهبردی، به خوبی اهمیت و عمق مفهومی، دشواری اجرایی، ضرورت هماهنگی‌های بین‌سازمانی و اتخاذ رویکرد همه با هم برای تحقق سازگاری با کم‌آبی را درمی‌یابد و از هر گونه اقدام درست برای تحقق این هدف حمایت می‌کند.

مرکز بررسی‌های استراتژیک همه ذینفعان این حوزه را به همکاری برای سیاست‌پژوهی، ایجاد اجماع و پیشرفت در این عرصه فرامی‌خواند. برگزاری همایش یک‌روزه سازگاری با کم‌آبی گامی دیگر در این مسیر است و امیدوارم متخصصان در طول یک روز گفت‌وگو درباره این مسأله مهم، به دست‌آوردهای خوبی برای گام نهادن در این مسیر برسند.

این‌جا اعلام می‌کنم که مرکز آماده است ظرفیت پژوهشی و بررسی‌های استراتژیک خود را در خدمت کمیته ملی سازگاری با کم‌آبی قرار دهد و با مشارکت در فرایندهای مطالعاتی، پیشبرد گفت‌وگوی اجتماعی و تدوین و انتشار متون سیاستی کارآمد در این عرصه، همکار مجموعه سازمان‌های مشارکت‌کننده در کمیته ملی سازگاری با کم‌آبی باشد. امیدوارم همایش امروز گامی درست در این مسیر سخت باشد.